

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ
КАФЕДРА РОМАНО-ГЕРМАНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

STUDIA PHILOLOGICA

ЗБІРНИК
СТУДЕНТСЬКИХ НАУКОВИХ ПРАЦЬ

ВИПУСК 3

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
РІВНЕ 2019

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ
КАФЕДРА РОМАНО-ГЕРМАНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

STUDIA PHILOLOGICA

ЗБІРНИК
СТУДЕНТСЬКИХ НАУКОВИХ ПРАЦЬ

ВИПУСК 3

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
РІВНЕ 2019

УДК 81+82:811.11+811.13
S 90

Рецензент:

Мізін К.І. д-р філол. наук, професор, завідувач кафедри іноземної філології, перекладу та методики навчання ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди»

S 90 **Studia Philologica** : зб. студент. наук. праць / редколегія:
О.В. Деменчук, О.В. Константинова, О.І. Павлова [та ін.].
– Рівне : РДГУ, 2019. – Вип. 3. – 239 с.

Studia Philologica : The Collection of Students' Scientific Works
/ O.V. Demenchuk, O.V. Konstantinova, O.I. Pavlova et al. (eds.).
– Rivne : RSUH, 2019. – Issue 3. – 239 p.

У збірнику студентських наукових праць «Studia Philologica» розглянуто низку питань, що стосуються актуальних проблем сучасної філології: германського та романського мовознавства, зіставного мовознавства, лінгвістики тексту, термінознавства, перекладознавства, літературознавства.

The Collection of Students' Scientific Works «Studia Philologica» focuses on the topical issues of contemporary philology: Germanic and Romance Linguistics, Contrastive Linguistics, Text Linguistics, Terminology, Translation and Literature Studies.

УДК 81+82:811.11+811.13

Редакційна колегія:

Головний редактор – **Деменчук О.В.**, д-р філол. наук, професор.

Відповідальний редактор – **Константинова О.В.**, канд. філол. наук, доцент.

Члени редакційної колегії:

Павлова О.І., канд. філол. наук, професор; **Аладько Д.О.**, канд. філол. наук, доцент; **Калініченко М.М.**, канд. філол. наук, доцент; **Кучма Т.В.**, канд. філол. наук, доцент; **Михайлова Є.В.**, канд. філол. наук, доцент; **Орел І.І.**, канд. філол. наук, доцент; **Павловська Л.О.**, канд. філол. наук, доцент; **Тарасюк Н.Ю.**, канд. філол. наук, доцент; **Чеберяк А.М.**, канд. філол. наук, доцент.

Рекомендовано до друку вченою радою

Рівненського державного гуманітарного університету

(*протокол № 4 від 25.04.2019 р.*)

© Автори публікацій, 2019

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2019

ЗМІСТ

ГЕРМАНСЬКЕ ТА РОМАНСЬКЕ МОВОЗНАВСТВО

Артемович К.В.	Структура фразеологічних одиниць-біблеїзмів англійської мови	6
Винарчик М.П. Капусняк М.В.	Enrichissement de la langue française et politique linguistique de sa défense	12
Винарчик М.П. Штефуца О.	Мовна компетенція як базове мовознавче поняття	17
Івасюк Д.П.	Лексико-семантичні особливості англійської розмовної мови (на матеріалі інтернет-блогів)	22
Кропива Т.Б.	Теоретичні передумови дослідження формування англомовної академічної письмової компетентності в старших класах	30
Литвин І.В.	Типологія та сфери вживання евфемізмів сучасної англійської мови	37
Феськова І.В.	Лексичні особливості англомовних інтернет-новин	43
Ясінська Т.А.	Strukturell-semantische Besonderheiten der phraseologischen Einheiten mit dem Komponenten «Sprachtaetigkeit» in der deutschen Sprache	50

ЗІСТАВНЕ МОВОЗНАВСТВО

Вейко К.С.	Семантико-структурні особливості інфінітивних вставних конструкцій в українській та англійській мовах	58
Дребот Л.С.	Національно-культурні стереотипи у фразеологізмах української та англійської мов	65
Дулюк С.А.	Відтворення культурних символів у семантиці фразеологічних одиниць в англійській та українській мовах	73
Колесник Ю.О.	Вербалізація концепту ПРАЦЬОВИТІСТЬ в англійській та українській мовах	79
Новікова О.Ю.	Лексико-семантичний аналіз молодіжного сленгу	83

Пасечник А.В.	Фразеологічні одиниці з компонентами на позначення їжі в англійській та українській мовах	88
Юрчук В.І.	Вербалізація концепту ДОБРО в англійській та українській мовах	92

ЛІНГВІСТИКА ТЕКСТУ

Григорчук Д.В. Палій В.П.	Функціональне навантаження епітетів та образних виразів в художніх творах французької письменниці Франсуази Саган	97
Паюк В.Л.	Визначення та ознаки політичного тексту	101
Підкуйко В.А.	Звертання як невід'ємна частина мовного етикету	105
Підкуйко В.А.	Етикет ділової телефонної розмови	111
Романюк В.В.	Прислів'я та приказки на позначення емоцій людини в сучасній німецькій мові	116

ТЕРМІНОЗНАВСТВО

Кравчук А.О.	Етимологічні особливості терміносистеми англійського літературознавства	121
Краснікова К.С.	Українські архітектурні терміни: походження, семантика, структура	126
Пелюхня П.Р. Черноватий Л.М.	Теоретичні основи класифікації англомовних та українськомовних термінів у сфері лінгводидактики	130
Стойка А.С.	Лексико-семантичні особливості економічних термінів сучасної англійської мови	137

ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВО

Бобешко М.О.	Лексичні трансформації в українських перекладах романів Ніколаса Спаркса	143
Бурковська І.О.	Лексичні перекладацькі трансформації у перекладі твору Лесі Українки «Дим»	148
Буткевич Д.С.	Способи перекладу національно-культурного компоненту в семантичній структурі німецьких ФО	153

Дворник І.В.	Значення сталих та змінних елементів у поетичних перекладах	163
Лопанчук Ю.В.	Способи передачі епітетів в англійському перекладі циклу поезій «Сім струн» Лесі Українки	170
Мельник О.Ю.	Особливості відтворення категорії детермінації при перекладі з англійської на українську мову	175
Портяник А.В.	Актуальні проблеми художнього перекладу	181
Урбанович Г.Р.	Переклад реалій англійською мовою в поемі Івана Котляревського «Енеїда»	186

ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВО

Возняк Ю.В.	Вплив американського соціуму на розвиток постмодернізму в США та його визначальні риси	193
Гаврилюк С.В.	Жанр «Мотиваційна книга» в сучасній американській літературі	197
Гладун І.В.	Сучасна англійська підліткова література	202
Головащук А.О.	Погляди М. Етвуд на роль жінки в сучасному суспільстві (на матеріалі роману-дистопії «Розповідь служниці»)	207
Гудим М.С.	Український постмодернізм	211
Калитка І.М.	Non-fiction медичної тематики у сучасній британській літературі на основі збірки Олівера Сакса «Чоловік, який сплутав дружину з капелюхом, Та інші історії з лікарської практики»	217
Ковлева О.В.	Еволюція жанру антиутопії у літературі ХХ століття	222
Хороша О.М.	Творчість Г. Мелвілла у контексті розвитку популярної культури США ХІХ століття	228

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ	235
------------------------------	------------

ТЕРМІНОЗНАВСТВО

Кравчук А.О.

Рівненський державний гуманітарний університет

ЕТИМОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ТЕРМІНОСИСТЕМИ АНГЛІЙСЬКОГО ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВА

Анотація: У статті досліджуються етимологічні особливості англійської літературознавчої термінології. Особлива увага приділяється різнобічному аналізу запозичених з інших мов термінів. Виявлено, що найбільша кількість англійських літературознавчих термінів походить із грецької мови.

Ключові слова: термін, літературознавча термінологія, запозичення, етимологія.

Summary: Etymological features of the English literary criticism terminology are examined in the article. Special attention is given to the many-sided analysis of borrowed terms. It has been revealed that the largest number of the English literary terms comes from the Greek language.

Key words: term, literary criticism terminology, borrowings, etymology.

Постановка проблеми. Словниковий склад англійської, як і кожної іншої мови, є наслідком довгого історичного розвитку. На сучасному щаблі – це складна система, елементи якої походять як з власних, так і з іншомовних джерел. З історико–етимологічного погляду словниковий склад сучасної англійської мови досить непростий: до нього увійшли лексичні одиниці сусідніх мов, що пов'язано з приходом на Британські острови різних племен. Протягом перших 700 років свого існування англійська мова контактувала з мовами кельтів, римлян та скандинавів, наслідком чого було поповнення словникового складу іншомовною лексикою.

М.І. Мостовий так пояснює різноманітність словникового складу англійської мови: «Етимологічна неоднорідність викликана наявністю різних за походженням лексичних прошарків – кельтських, латинських, скандинавських, французьких, грецьких, що утворили особливу сукупність лексичного складу. Походження словника, його історичний розвиток, умови існування відбиваються у словотворі,

фонетичній будові, семантичних і стилістичних особливостях. Стосунки між словами різних джерел і складають специфіку лексики на даному етапі її вживання» [4, с. 151].

Англійська літературознавча термінологія складається із власне англійських та запозичених термінів з інших мов. Це пояснюється історичним контактуванням англійської мови з іншими мовами, що, у свою чергу, привело до збагачення англійської літературознавчої термінології новими, досить суттєвими термінами.

Аналіз останніх досліджень і публікацій показав, що проблема походження англійської літературознавчої терміносистеми на сучасному етапі не достатньо вивчена. В загальному, над проблемами запозичення у словниковому складі англійської мови працювали: М. Васильєва, Т.Я. Волкова, А.С. Д'яков, Д.С. Лотте, Т.Р. Кияк, І.М. Кочан, Г.П. Мацюк, Т.І.Панько, В.І. Пілецький, Л.О. Симоненко, О.В. Суперанська та ін. До прикладу, Т.Я. Волкова займалася аналізом генетичних характеристик монолексемних термінологічних одиниць англійського літературознавства [3].

Завдання дослідження – розкрити етимологічні особливості англійських літературознавчих термінів з метою виявлення їхнього походження.

Матеріал дослідження – 226 англійських однослівних літературознавчих термінів, відібраних методом суцільної вибірки зі словників літературознавчих термінів сучасної англійської мови [6].

Виклад основного матеріалу. Аналіз англійської літературознавчої термінології показав, що основними мовами-джерелами для запозичення термінологічної лексики в досліджуваній терміносистемі є латинська, грецька, французька, італійська, німецька та арабська мови.

Дослідження свідчить, що найбільша кількість літературознавчих термінологічних одиниць походить з грецької мови – 120 термінологічних одиниць зі всього досліджуваного корпусу однослівних літературознавчих термінів. Переважно це терміни на позначення:

1) літературно-філософських течій та напрямів: *aestheticism* (грец. *aisthetikos* – що відчуває) – естетизм, *symbolism* (грец. *symbolon* – умовний знак) – символізм;

2) поняття віршування: *pentameter* (грец. *pentametros* – п'ятимірник) – пентаметр, *iamb* (грец. *iambos* – напасник) – ямб, *epode* (грец. *epōdos*, від *epi* – безпосереднє слідування за чимось, додавання до чогось і *ōdē* – пісня) – епод;

3) літературних жанрів та форм: *myth* (грец. *mythos* – слово, переказ) – міф, *chronicle* (грец. *chronika* – літопис) – хроніка, *panegyric* (грец. *panēgyrikos* – урочиста промова) – панегірик, *dithyramb* (грец. *dithyrambos* – урочиста хорова пісня на честь богів) – дифірамб, *melodrama* (грец. *melos* – пісня, *drāma* – дія) – мелодрама;

4) стилістичних засобів увиразнення мовлення: *apocorē* (грец. *apokorē* – утинання) – апокопа, *oxymoron* (грец. *oxymorōn* – букв. дотепне, безглузде) – оксиморон, *asyndeton* (грец. *asyndeton* – безсполучниковість) – асиндетон;

5) засобів контекстуально-синонімічного увиразнення мовлення: *litotes* (грец. *litotes* – простота, помірність) – літота, *allegory* (грец. *allos* – інший, *agoreuo* – говорю) – алегорія тощо.

Численними є однослівні літературознавчі терміни англійської мови, які походять з латинської мови, їхня кількість у нашому мовному матеріалі становить 49 термінів. Серед них переважають терміни, що позначають літературно-філософські напрями та течії: *expressionism* (лат. *expressio* – враження) – експресіонізм, *futurism* (лат. *futurum* – майбутнє) – футуризм, *classicism* (лат. *classicus* – зразковий) – класицизм; композиційну структуру художнього твору: *interpretation* (лат. *interpretatio* – тлумачення) – інтерпретація, *exposition* (лат. *expositio* – виклад, опис) – експозиція; роди та жанри літератури: *legend* (лат. *legenda* – те, що належить прочитати) – легенда, *pastoral* (лат. *pastoralis* – пастуший) – пастораль тощо.

Не менш важливої уваги вимагають літературознавчі терміни-слова, які були запозичені з французької мови. Їхня кількість становить 23 одиниці із всього досліджуваного мовного матеріалу. Наприклад, терміни на позначення літературно-філософських течій і напрямів: *imagism* (франц. *image* – образ) – імажизм, *impressionism* (франц. *impression* – враження) – імпресіонізм, *surrealism* (франц. *surréalisme*, букв. – надреалізм) – сюрреалізм; літературних родів і жанрів: *genre* (франц. *genre* – манера, різновид) – жанр, *essay* (франц. *essai*, букв. – спроба, нарис) – есе, *feuilleton* (франц. *feuilleton* – аркуш) – фейлетон та ін.

Умовно до окремої групи можна віднести однослівні літературознавчі терміни, які були запозичені з французької мови, але походять з латинської мови (9 термінологічних одиниць): *primitivism* (франц. *primitivisme* – спрощення, від лат. *primitivus* – початковий) – примітивізм, *assonance* (франц. *assonance*, від лат. *assono* – звучу до ладу) – асонанс, *novel* (франц. *novel*, *nouvel* – новий, свіжий, від лат. *novelles* – новий) – роман, *Renaissance* (франц. *renaissance*, від лат.

renascor – відроджуюсь) – відродження; та італійської мови (3 термінологічні одиниці): *baroque* (франц. *baroque*, від італ. *barocco* – дивний, химерний) – бароко, *grotesque* (франц. *grotesque*, від італ. *grotta* – грот, печера) – гротеск, *burlesque* (франц. *burlesque*, від італ. *burlesco*, від *burla* – жарт) – бурлеск.

Також серед англійських літературознавчих термінів є терміни–слова, які були запозичені безпосередньо з італійської мови (7 термінів): *sonnet* (італ. *sonetto* – звучати) – сонет, *madrigal* (італ. *madrigale* – пісня рідною мовою) – мадригал, *tercet* (італ. *terzetto*, від лат. *tertius* – тривірш) – терцет, *libretto* (італ. *libretto* – словесний текст опери) – лібрето та ін.

З німецької мови (1 термінологічна одиниця): *leitmotif* (нім. *leitmotif*, букв. чільний, провідний мотив) – лейтмотив.

З арабської мови (2 термінологічні одиниці): *ghazal* (*ghasel*) – (араб. *ghazal* – ліричний вірш) – газель, *almanac* – (араб. *almanac*) – альманах.

З японської мови (2 термінологічні одиниці): *tanka* – танка, *haiku* – хайку (хоку).

А також з давньоскандинавської мови: *saga* (сказання) – сага, кельтської мови: *bard* (співець) – бард, перської мови: *rubai* (чотиривірш) – рубаї.

Кількість літературознавчих термінів власне англійського походження – невелика, всього 7 термінологічних одиниць серед всього досліджуваного матеріалу однослівних термінів. Це переважно такі терміни, як: *aside* (ME *asidely* – опосередковано, на стороні) – примітка, *foreword* (German – *vorwort* – передмова) – передмова, *tale* (OE *talū* – підрахунок) – розповідь, *plot* (OE – маленька частка землі) – сюжет, *song* (OE) – пісня та ін.

Проведене дослідження показує, що вся досліджувана запозичена термінологічна лексика в системі англійського літературознавства поділяється на дві групи за ступенем асиміляції:

1) неасимільована термінологічна лексика, що практично цілком зберегла орфо–фонетичні особливості мовних одиниць відповідних мов–джерел, наприклад: *anakrusis* (грец. *anakrusis* – відштовхування) – анакруза, *epos* (грец. *epos* – слово, розповідь) – епос, *asyndeton* (грец. *asyndeton* – безсполучниковість) – асиндетон.

2) Асимільована термінологічна лексика, що «...входить у регулярну парадигму своєї частини мови, є активним компонентом словотворчих процесів (тобто є базою для подальшої деривації, словоскладання та семантичного розширення) і не має нехарактерних

для даної мови звуків» [2; с. 168]. Переважно ці терміни були запозичені з грецької та латинської мов, які під час взаємодії з англійською мовою повністю асимілювалися: *dithyramb* (грец. *dithyrambos* – урочиста хорова пісня на честь богів) – дифірамб, *epigram* (грец. *epigramma* – напис) – епіграма та ін.

Висновки дослідження. Отже, у даному дослідженні було розглянуто етимологічні особливості терміносистеми англійського літературознавства з метою виявлення їхнього походження. Аналіз генезису 226 монолексемних англійських літературознавчих термінів показує, що їх найбільша частина представлена термінами іншомовного походження (219 од. – 97%), і зовсім невелика частина термінів є власне англійськими одиницями (7 од. – 3%). Мовами-джерелами для англійських літературних термінів є грецька (120 од.), латинська (49 од.), французька (35 од.), німецька (1 од.), італійська (7 од.), східні (перська, арабська, японська) (5 од.), кельтська (1 од.), давньоскандинавська (1 од.) мови. Запозичення з грецької та латинської мов мають кількісну перевагу над запозиченнями із інших мов, що є лінгвістичним вираженням значущості античної культури як джерела формування терміносистеми англійського літературознавства.

Список використаних джерел

1. Антрушина Г.Б., Афанасьєва О.В., Морозова Н.Н. Лексикологія англійського язика / Г.Б. Антрушина, О.В. Афанасьєва. – М.: Высшая школа, 1999. – 288 с.
2. Верба Л.Г. Порівняльна лексикологія англійської і української мов / Л.Г. Верба – Вінниця: Нова Книга, 2008. – 248 с.
3. Волкова Т.Я. Концептуальний апарат і структурно-семантичні та генетичні особливості термінології англійського літературознавства: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.04 «Германські мови» / Т.Я. Волкова. – Одеса, 2002. – 19 с.
4. Мостовий М.І. Лексикологія англійської мови. Підруч. для ін.-тів і фак. інозем. мов / М.І. Мостовий. – Харків: Основа, 1993. – 256 с.
5. Титаренко В.М. Теорія мовних контактів крізь призму сучасної термінології // Вісн. Житомир. пед. ун-ту. – 2004. – Вип. 14. – С. 207.
6. Martin Gray. A Dictionary of Literary Terms. Second Edition / Martin Gray. – Longman York Press, 2008. – 322 p.
7. Online etymology dictionary [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.etymonline.com>.

Наукове видання

STUDIA PHILOLOGICA

Збірник
студентських наукових праць

ВИПУСК 3

The Collection of Students' Scientific Works

ISSUE 3

Формат 60x84^{1/16}.
Папір офсетний. Друк ризографічний.
Гарнітура Century Schoolbook.
Ум. др. арк. 13. Наклад 100.

Редакційно-видавничий відділ
Рівненського державного гуманітарного університету
м. Рівне, 33000, вул. Ст. Бандери, 12
тел.: (0362) 26-48-83

Друк: "ПараГраф+"
м. Рівне, 33000, вул. Гетьмана Мазепи, 6/8
тел.: (0362) 26-49-27